

Българска патриаршия - Св. Синод

Вх. № 120

24.06.2024 г.

ДО
НЕГОВО СВЕТЕЙШЕСТВО
НЕОФИТ, ПАТРИАРХ
БЪЛГАРСКИ И
МИТРОПОЛИТ СОФИЙСКИ

ДО
СВЕТИЯ СИНОД НА
БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА
ЦЪРКВА-БЪЛГАРСКА
ПАТРИАРШИЯ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

за приемане на Синодална наредба относно избирането на епархийски митрополити, съгласно свещените Канони на вселенските и поместните събори (по акривия)

**ВАШЕ СВЕТЕЙШЕСТВО,
ВАШИ ВИСОКОПРЕОСВЕЩЕНСТВА,**

През последните години за втори път Светият Синод на Българската Православна Църква – Българска Патриаршия е изправен пред необходимостта да касира избор, извършен от епархийско избирателно събрание за избиране на кандидати за епархийски митрополит, на основание чл. 82, ал. 2, изр. второ от Устава на БПЦ-БП. И в двата случая това се дължи на факти, които сочат на това, че епархийските избирателни събрания, съставени паритетно от клирици и от миряни, извършват избор на двама кандидати по такъв начин, че последващият избор на Светия Синод да бъде насочен в определена посока. Тоест, архиереите – членове на Светия Синод биват поставяни в ситуация на предпоставен избор, което не може да бъде определено другояче, освен като недопустима интервенция и разрушаване на йерархичния ред в Църквата. Няма как това да не се отдаде на въздействието на външни за църквата фактори и на съображения различни от това епархийските избирателни събрания да избират и предлагат на Светия Синод най-достоините от достойните кандидати. Допълнителни съображения за нередовността на проведения в Сливенска епархия избор излага наместникът на овдовелия тамошен митрополитски престол – Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски митрополит Йоан, които не е необходимо да повтаряме тук.

Според нас в тези случаи, но и при много по-дребни казуси става дума за един системен проблем, който е крайно време да бъде назован и решен за доброто на Църквата и той е – широко отворените възможности за решаващо участие на духовенство и особено на миряни при вземането на основополагащи решения, но особено при избирането на висшата

духовна власт. По повод участието на представители на духовенство и на миряни при вземането на важни за живота на Църквата решения Вселенската Църква има установена стародавна практика и е приела съответните канонични разпореждания. Те, разбира се, са известни, но ще си позволим да цитираме някои.

Така например Правило 12 на Лаодикийския събор предписва, че „... епископите трябва да се поставят за църковно началстване по решение на митрополитите и на областните и при това такива, които са изпитани във времето и в словото си за вярата, и в живота си съобразно правилното слово”. Йоан Зонара, в тълкуването си на правилото отбелязва, че в древност епископи са избирани от събрания на граждани, но понеже при това са възниквали смущения, гласуването за поставяне на епископи е било предоставено на епископите от съответната област. По същия повод Валсамон казва, че правилото забранява на народа да избира епископите и определя те да се поставят от митрополитите и от епископите. В тълкуването си на същото правило Аристин казва: „Сега не действа това, че избирането на епископи се извършва от клириците и първите граждани на града, но се правят от митрополитите и епископите...”

Правило 13 на Лаодикийския събор е още по-категорично: „Да не се позволява народна тълпа да избира ония, които предстои да бъдат ръкополагани в свещенство”, което в още по-голяма степен следва да се отнася за интронизирането на митрополит, който в крайна сметка ръкополага свещениците.

Правило 13 на Картагенския събор предписва: „Епископ да се поставя от събор на много епископи. При нужда и по заповед на първенстващия пък нека се поставя от трима епископи, събрани в кое и да е място заедно. ...”. Това правило е в съзвучие и с Правило 4 на Първия вселенски събор, което предписва епископ да се поставя или от „много” епископи в областта, или при необходимост – от трима, при това под „поставяне” – хиротония – се разбира, според Зонара, не ръкополагането и посвещаването, а самият избор.

Наред с известните ни Канони и меродавните мнения на признатите от Църквата канонисти не можем да не цитираме и още един авторитетен глас, а именно на блаженопочившия **Патриарх на Москва и цяла Русия Сергей**, който още като архимандрит по повод състава на поместните събори е писал: *„Може ли, стоейки на строго канонична позиция, да твърдим, че клириците и миряните имат права наравно с епископите да участват с решаващ глас в областните събори. Отговорът може да бъде само отрицателен. Това, че клирици и миряни задължително трябва да присъстват на събора, а някои от тях да вземат и най-активно участие, това е истина... Но да твърдим, че такъв е бил църковният, задължителен за всички закон, който изискват правилата на св. апостоли и св. вселенски и поместни събори... е невъзможно. Книгата на правилата не съдържа никакви закони за участието на клир и миряни в областните събори, дори напротив – навсякъде, където се говори за*

събори, става дума единствено за епископи и никога за презвитери, клирици и миряни". Заради съгласието и църковния мир патриарх Сергей е смятал за допустимо да се призоват за участие в Събора клирици и миряни: „Това участие обаче – отбелязва той – трябва да бъде така поставено, че да не разрушава... основния принцип на каноничния строй." Тук става дума за участието на духовенството и на миряните в църковни събори, но в колко по-голяма степен същото трябва да се отнася и прилага при избора на членове на висшата църковна йерархия?!

Известно е, че в почти всички поместни православни църкви изборът на митрополити се извършва от митрополитите, също както изборът на клирици от черното духовенство, достойни да бъдат ръкоположени за епископи се извършва само и единствено от митрополитите.

Църковната традиция и днешната църковна практика в останалите поместни православни църкви допуска представители на духовенството и на миряните да присъстват при избора на митрополити, но не и да участват в него с активно избиращо право. Българската Православна Църква в своята традиция е допуснала широко участие на миряни в нейните управителни органи и при взимането на важни за църквата решения, включително за избиране на митрополити, но опитът ни недвусмислено говори, че отстъпването от каноните и внасянето на осъвременявания в тях по популистски подбуди води до неблагоприятни резултати, както впрочем всяко отстъпване от свещените канони има като последица нанасянето на вреда на църквата.

Смятаме, че е време каноничните постановления, касаещи изборът на митрополити да бъдат приложени в практиката на Българската Православна Църква *по акривия*, поради което и предлагаме Светият Синод да приеме и издаде необходимата Синодална Наредба, проект за каквато прилагаме към настоящото писмо.

Препоръчваме се на Светите Ви Първосветителски молитви и оставаме на Ваше Светейшество в Христа братя,

Приложение: съгласно текста

Христофорски
Зидано - и Среднобългарски митрополит Антоний
Пловдивски митрополит Глигор
Византиски митрополит
Митрополит
Изгорски митрополит